

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

Mgr. Vratislav Havlík, Ph.D.

Habilitační práce

The Europeanisation of territoriality and its manifestations in EU member states

Oponent

doc. Daniel Marek, PhD., M.A.

**Pracoviště oponenta,
instituce**

Katedra politologie a evropských studií, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Habilitační práce Vratislava Havlíka *The Europeanisation of territoriality and its manifestations in EU member states* vychází z jeho dlouhodobého zájmu o problematiku evropeizace a role substátních aktérů v procesu evropské integrace. Autor k dané problematice publikoval v posledních letech řadu odborných textů, některé z nich navíc v prestižních zahraničních časopisech jako *Journal of Common Market Studies* nebo *European Planning Studies*. Realizované publikační výstupy dokládají, že evropeizační tematika je přirozenou oblastí jeho badatelského zájmu. Ve své habilitační práci si za cíl stanovil „představit koncept evropeizace území a ukázat, jak funguje ve vybraných zemích - v Česku, na Slovensku, v Německu a Itálii - které mají značné zkušenosti s využíváním strukturálních fondů EU, nabízejí širokou škálu přístupů k provádění práva EU a přináší velmi odlišné výsledky, pokud jde o evropeizaci teritoriality“.

Text je logicky členěn do sedmi kapitol. V úvodní kapitole je představena Kohézní politika EU jako předmět výzkumu, vysvětlen koncept evropeizace jako teoretický rámec pro zkoumání vlivů EU na územní uspořádání členských států a přehledně definovány samotné cíle a výzkumné otázky práce, včetně metody sběru a zpracování dat a nástinu obsahové struktury textu.

Druhá kapitola se zaměřuje na vývoj kohezní politiky po roce 2006 a vysvětlení transformačního charakteru tohoto období (reformy v roce 2006 a 2013). Předmětné období je představeno velmi přehledně a ilustrováno příklady konkrétních prvků nové strategie a jejich nových nástrojů. Kapitola dobře vystihuje přerod kohézní politiky na společný investiční nástroj pro řešení strategických cílů a ekonomických priorit EU jako zrychlení ekonomického růstu, vyšší konkurenceschopnost, tvorba většího počtu kvalitních pracovních míst a podpora energetické udržitelnosti. Co mi zde však z kontextuálního hlediska chybí a kapitole by prospělo (alespoň ve formě poznámek pod čarou), je hlubší vysvětlení faktorů, které měly zásadní vliv na tuto téměř revoluční transformaci. Text opomíjí faktory jako zhoršující se ekonomické klima a klesající ochotu bohatších členských zemí pokračovat ve štědrém financování této politiky a rozpočtu EU obecně. Ty ovlivnily strategii Komise a následné návrhy na propojení politiky soudržnosti s novou agendou podpory růstu a konkurenceschopnosti v EU (zhmotněné do Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020) jako způsob, jak zachovat dobře financovanou politiku soudržnosti, která bude pokrývat celou (tedy i bohatší část) EU.

Třetí kapitola je věnována diskuzi o evropeizaci teritoriality. Autor vysvětluje nutnost koncepční aktualizace a potřebu jasného terminologického vymezení evropeizace teritoriality (teritorialita vs. územní plánování). V širokém záběru představuje současnou debatu o vlivech EU (a

politiky soudržnosti) na územní organizaci členských států, a to nejen z pohledu politologie (evropských studií), ale i z perspektivy politických geografů, urbanistů či ekonomů. V závěrečné části kapitoly autor nastiňuje svůj inovovaný koncept evropeizace teritoriality, který navazuje na, rozvíjí a aktualizuje dřívější práce Risse, Cowles and Caporaso (2001) a Marshall (2005). Zdařilé zpracování autorova příspěvku do diskuze v této oblasti potvrzuje i publikace textu na toto téma v *Journal of Common Market Studies*. Osobně jsem k vlivu evropeizace na územní celky skeptičtější než autor a doporučil bych v jeho koncepci více zohlednit kritičtější autory (např. Bachtler a McMaster, Bache, Börzel, Jeffery, Benz - Eberlein, Evans apod), kteří upozorňují na významnou roli národních vlád, které mohou vůči regionům při implementaci kohezní politiky efektivně zastávat funkci „vrátného“, a tak omezovat její dopady na domácí/regionální úroveň.

Čtvrtá kapitola staví na čtyřech případových studiích implementace kohezní politiky v Česku, na Slovensku, v Německu a Itálii a pro komparaci využívá autorův inovovaný koncept evropeizace teritoriality. Kapitola velmi zajímavě představuje čtyři odlišné modely a dopady implementace kohezní politiky. Níže uvádím jen několik poznámek k českému případu. U případové studie ČR bych doporučil podrobit hlubší ekonomické analýze argument ohledně „významných možností“ pro regionální rozvoj v sedmi ITI oblastech (s. 76). V období 2007-13 alokace na ROPy představovala cca 18,7 % z celkových cca 27 miliard eur určených pro ČR. Z těchto prostředků municipality spadající do sedmi stávajících ITI čerpaly velmi značné prostředky. Je otázkou, zda 1,4 miliardy eur pro obce spadající do sedmi ITI oblastí v období 2014-20 je ve srovnání s jejich čerpáním v předchozím období tak významné (IROP představuje cca 20% z celkové národní alokace, která poklesla na cca 22 miliard eur v tomto období). Ve stejné části textu autor cituje argument ze studie Ferry, Kah and Bachtler (2018, p. 41) ohledně výzev plynoucích z rozdílů mezi administrativními a funkčními hranicemi oblastí v některých členských zemích studii (např. ČR a Portugalsko). Není zde uvedeno bližší vysvětlení a chybí jasná, logická vazba na předchozí text. Na s. 77 autor uvádí, že regiony/kraje ztratily výhodu nad městy (např. tím, že zrušily své zastoupení v Bruselu) a města se v dané oblasti rychle zorientovala. Jak toho města dosáhla? Zřídila si nová zastoupení v Bruselu? Autor cituje zainteresované aktéry, kteří uvádějí jako možné vysvětlení lobbying. Ano, ale ten efektivní primárně probíhal v Praze, nikoliv v Bruselu. Viz vhodně uvedený argument o dodatečném přidání aglomerace Olomouc-Přerov-Prostějov (s. 79) na seznam aglomerací v rozporu s původní strategií. To rozhodnutí bylo přijato v Praze a Brusel s ním neměl nic do činění.

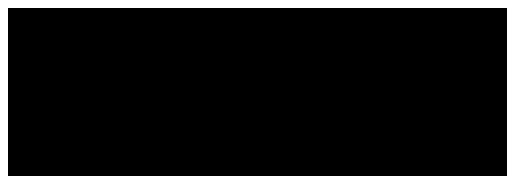
Následující kapitoly (5, 6 a 7) staví na hlavních argumentech a závěrech předchozí kapitoly a zkoumají vliv evropeizace území ve vztazích mezi regionálními a lokálními aktéry, zabývají se novými přístupy pro porozumění kohezní politice a snaží se vysvětlit, jak významná změna filozofického přístupu Evropské komise k této politice ovlivní vztahy mezi jejími aktéry a jaké budou její dopady na koncepci „víceúrovňového vládnutí“.

Práce je velmi dobře zvládnuta po stránce stylistické, text je srozumitelný a čtenářsky přístupný.

Závěr

Habilitační práce Mgr. Vratislava Havlíka, Ph.D. „*The Europeanisation of territoriality and its manifestations in EU member states*“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru politologie.

V Olomouci, 28. srpna 2020

.....
podpis